

คุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพช่องปากในผู้ป่วยโครงการฟันเทียม รากฟันเทียม

เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

หัตถฐะติยวรรณ มรรคณา, ณัฐนิชา จุนไพจิตร

กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาคุณภาพในมิติสุขภาพช่องปากในผู้ป่วยโครงการฟันเทียม รากฟันเทียมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำข้อมูลไปต่อยอดในโครงการ เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินผลกระทบของสุขภาพช่องปาก ฉบับภาษาไทย (OHIP-14 Thai) จากผู้เข้าร่วมโครงการฟันเทียม รากฟันเทียมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของโรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย ทั้งหมดจำนวน 7 ราย ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามตอบไม่เคยมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ โดยมีคำถามเกี่ยวกับการออกเสียงคำพูดลำบาก (71.4%) รู้สึกปวดหรือเจ็บในช่องปาก (85.7%) กังวลกับลักษณะของตัวเอง (71.4%) เกิดความเครียด (71.4%) ไม่ได้พักผ่อน (85.7%) อับอายหรืออายหน้า (71.4%) ความรู้สึกหงุดหงิด รำคาญต่อผู้อื่น (71.4%) มีปัญหาในการทำงานตามหน้าที่ปกติ (85.7%) ชีวิตนี้ไม่น่าอภิรมย์ (71.4%) ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมใดๆได้โดยสิ้นเชิง (85.7%) ผู้ตอบแบบสอบถามตอบนานๆครั้งมากที่สุด จำนวน 4 ข้อ โดยมีคำถามเกี่ยวกับการรับรสอาหารแย่ลง (57.1%) กินอาหารลำบาก (57.1%) ต้องกินอาหารที่ไม่อยากกิน หรือต้องอดอาหารที่อยากกิน (57.1%) เกิดปัญหาระหว่างการกินอาหาร (57.1%) และมีคะแนนแบบสอบถามรายบุคคลมีช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.00 – 0.79 คะแนน สรุปได้ว่าผู้ป่วยโครงการฟันเทียม รากฟันเทียมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีระดับคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพช่องปากระดับสูงซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีปลูกรากเทียมเพื่อรองรับฟันปลอมทั้งปากแล้วจะมีคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพช่องปากที่ค่อนข้างดี

๑. ชื่อโครงการวิจัย

คุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพช่องปากในผู้ป่วยโครงการฟันเทียม รากฟันเทียมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

Oral health related quality of life in patients after wearing implant-retained overdenture on His Majesty the King prosthesis service campaign

๒. ชื่อผู้วิจัยหลัก

นางสาวหัตถะติยวรรณ มรรคณา

นางสาวณัฐนิชา จุนไพจิตร

กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลพัยคณภูมิพิสัย

๓. ชื่อผู้นำเสนอผลงาน

นางสาวหัตถะติยวรรณ มรรคณา

นางสาวณัฐนิชา จุนไพจิตร

๔. สถานที่ติดต่อกลับ/โทรศัพท์มือถือ e-mail address

สถานที่ติดต่อกลับ : กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลพัยคณภูมิพิสัย

โทรศัพท์มือถือ : 066-1415998

e-mail : hatthatiyawan.m@gmail.com

๕. บทนำและวัตถุประสงค์

ในปัจจุบันได้มีการพัฒนารากฟันเทียมไทยสำหรับยึดฟันเทียมขึ้นล่างกับกระดูกขากรรไกร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานและลดเคี้ยวของฟันเทียมให้ดียิ่งขึ้น โดยกลุ่มงานทันตกรรมโรงพยาบาลพัยคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ได้ดำเนินการฝังรากฟันเทียมให้แก่ผู้ป่วยที่เคยได้รับการใส่ฟันเทียมทั้งปาก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการการเคี้ยวอาหาร การกลืน การพูด และการเข้าสังคม ดังนั้นจึงมุ่งเน้นไปที่การศึกษาคุณภาพในมิติสุขภาพช่องปากในผู้ป่วยโครงการฟันเทียม รากฟันเทียมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๖. วิธีการศึกษา

● การออกแบบ

การศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive research)

● ประชากรที่ศึกษา

ผู้ป่วยในโครงการฟันเทียมรากฟันเทียมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 72 พรรษา 28 กรกฎาคม 2567 ปีงบประมาณ 2567 ในโรงพยาบาลพัยคณภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

● เกณฑ์การคัดเลือกอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการ (Inclusion Criteria)

- ผู้ป่วยในโครงการฟันเทียมพระราชทาน ตั้งแต่ปี 2562 - 2565
- ผู้ป่วยที่เข้าเกณฑ์การปรากฏเทียม
- ผู้ป่วยที่ยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

- เกณฑ์การแยกอาสาสมัครออกจากโครงการ (Exclusion criteria)
 - ผู้ป่วยที่ไม่สามารถทำหัตถการปริมาตรเทียมในบริเวณขากรรไกรล่างได้
- สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

๗. การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ โรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ให้ดำเนินวิจัยได้ตาม เลขที่ 12/2566 ลงวันที่ 10 ตุลาคม 2566

๘. ผลการศึกษา

Dimension	Item	Mean	s.d.	Percentage of answer (n=7)				
				Never	Hardly ever	Occasionally	Fairly often	Very often
Functional limitation	Trouble pronouncing words	0.29	0.49	71.4	28.6	0.0	0.0	0.0
	Worsened sense of taste	0.57	0.53	42.9	57.1	0.0	0.0	0.0
Physical pain	Painful aching in mouth	0.1	0.38	85.7	14.3	0.0	0.0	0.0
	Uncomfortable to eat food	0.57	0.53	42.9	57.1	0.0	0.0	0.0
Psychological discomfort	Being self-conscious	0.29	0.49	71.4	28.6	0.0	0.0	0.0
	Feeling tense	0.29	0.49	71.4	28.6	0.0	0.0	0.0
Physical disability	Unsatisfactory diet	0.57	0.53	42.9	57.1	0.0	0.0	0.0
	Interrupting meals	0.57	0.53	42.9	57.1	0.0	0.0	0.0
Psychological disability	Difficulty relaxing	0.14	0.38	85.7	14.3	0.0	0.0	0.0
	Embarrassed	0.29	0.49	71.4	28.6	0.0	0.0	0.0
Social disability	Irritable with other people	0.57	1.13	71.4	14.3	14.3	0.0	0.0
	Difficulty doing usual jobs	0.14	0.38	85.7	14.3	0.0	0.0	0.0
Handicap	Life less satisfying	0.57	1.13	71.4	14.3	14.3	0.0	0.0
	Unable to function	0.14	0.38	85.7	14.3	0.0	0.0	0.0

๙. อภิปราย สรุปผล และข้อเสนอแนะ

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 7 คน แบ่งตามเพศเป็นเพศชาย 3 คน (42.9%) เพศหญิง 4 คน (57.1%) แบ่งตามอายุเป็นกลุ่มอายุ 50-59 ปี 1 คน (14.3%) กลุ่มอายุ 60-69 ปี 4 คน (57.1%) กลุ่มอายุ 70-79 ปี 2 คน (28.6%) พบว่า ข้อ1 ปัญหาจากฟัน, ปาก หรือฟันปลอม ทำให้การออกเสียงคำพูดลำบาก ตอบไม่เคยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 71.4 ข้อ2 ปัญหาจากฟัน, ปาก หรือฟันปลอม ทำให้การรับประทานอาหารแย่ง ตอบนานๆครั้งมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 57.1 ข้อ3 รู้สึกปวด หรือเจ็บฟัน เหงือก หรือส่วนอื่นๆในช่องปาก ตอบไม่เคยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 85.7 ข้อ4 ปัญหาจากฟัน, ปาก หรือฟันปลอม ทำให้กินอาหารลำบาก ตอบนานๆครั้งมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 57.1 ข้อ5 ปัญหาจากฟัน, ปาก หรือฟันปลอม ทำให้คุณรู้สึกกังวลกับลักษณะของตัวเอง ตอบไม่เคยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 71.4 ข้อ6 ปัญหาจากฟัน, ปาก หรือฟันปลอม ทำให้คุณเกิด

ความเครียด ตอบไม่เคยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 71.4 ข้อ7 ปัญหาจากฟัน, ปาก หรือฟันปลอม ทำให้คุณต้องกินอาหารที่ไม่อยากกิน หรือต้องอดอาหารที่อยากกิน ตอบนานๆครั้งมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 57.1 ข้อ8 ปัญหาจากฟัน, ปาก หรือฟันปลอม ทำให้เกิดปัญหาระหว่างการกินอาหาร ตอบนานๆครั้งมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 57.1 ข้อ9 ปัญหาจากฟัน, ปาก หรือฟันปลอม ทำให้ไม่ได้พักผ่อน ตอบไม่เคยคิดเป็นร้อยละ 85.7 ข้อ10 ปัญหาจากฟัน, ปาก หรือฟันปลอม ทำให้คุณอับอายหรือขายหน้า ตอบไม่เคยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 71.4 ข้อ11 ปัญหาจากฟัน, ปาก หรือฟันปลอม ทำให้คุณแสดงความรู้สึกหงุดหงิด รำคาญต่อผู้อื่น ตอบไม่เคยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 71.4 ข้อ12 ปัญหาจากฟัน, ปาก หรือฟันปลอม ทำให้คุณมีปัญหาในการทำงานตามหน้าที่ปกติ ตอบไม่เคยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 85.7 ข้อ13 ปัญหาจากฟัน, ปาก หรือฟันปลอม ทำให้คุณรู้สึกว่าคุณมีปัญหาน่าอับอาย ตอบไม่เคยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 71.4 ข้อ14 ปัญหาจากฟัน, ปาก หรือฟันปลอม ทำให้คุณไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมใดๆได้โดยสิ้นเชิง ตอบไม่เคยมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 85.7 คะแนนแบบสอบถามรายบุคคลมีช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.00 – 0.79 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยรวมคือ 0.37 ซึ่งอยู่ในช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 0.00 – 1.33 แปลค่า ระดับคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพช่องปากระดับสูง โดยเกณฑ์การแปลค่าคะแนนของ Best (1977)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

- ควรมีการเก็บข้อมูลก่อนและหลังผู้ป่วยเข้ารับการรักษา เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตก่อนและหลังได้รับการรักษา
- ถ้ามีกลุ่มตัวอย่างเพิ่มมากขึ้น สามารถเก็บข้อมูลเพื่อนำไปต่อยอดงานวิจัยในอนาคตได้

๑๐.เอกสารอ้างอิง

1. Buaban K. The relationship between oral conditions on the quality of life in the elderly Mae Ramat District. J Gerontol Geriatr Med. 2017;1645–46.
2. กาญจนา หนูแก้ว, บงกช เหลืองศรีสง่า, ศุภศิลป์ ตีรักษา, วิภาดา จิตรปรีดา, เลยนภา โคตรแสนเมือง, รัฐติภรณ์ ลีทองดี. คุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพช่องปากและพฤติกรรม ด้านทันตสุขภาพที่มีความสัมพันธ์กับการสูญเสียฟัน ของผู้สูงอายุในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารศูนย์อนามัยที่ 7 ขอนแก่น. 2562;12:77–92.
3. Panicharoenrat N, Pithpornchaiyakul S, Tianviwat S. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะช่องปากกับคุณภาพชีวิตในมิติสุขภาพช่องปากของพลทหาร แรกเข้าภาคใต้ ประเทศไทย Relationship between Oral Status and Oral Health-Related Quality of Life of Early Privates in the Southern of Thailand. J DENT ASSOC THAI. 2019;69:209–16.